

Kotiseutuposti

Kotiseutu- ja kulttuuriperintötyön ajankohtaislehti

3/2022

**Tervetuloa
kulmille!**

Kotiseutu- ja
kulttuuriperintötyön
ajankohtaislehti

JULKAISIJA

Suomen Kotiseutuliitto

Päätoimittaja
Riitta Vanhatalo
puh. 040 733 7033
riitta.vanhatalo@
kotiseutuliitto.fi

Toimitussihteeri
Anna-Maija Halme
puh. 050 440 9411
anna-maija.halme@
kotiseutuliitto.fi

www.kotiseutuposti.fi

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET

Painoversion irtonumero
10 euroa, vuositilaus 40
euroa (sisältää postikulut).

Kotiseutuliiton
jäsenyhteisöjen jäsenet
voivat tilata sähköisen
version maksutta
sähköpostiinsa liiton
toimistosta:
puh. 045 614 0464
toimisto@kotiseutuliitto.fi

PÄÄKIRJOITUKSEN KUVA

Riitta Vanhatalosta:
Studio KuvaLeipomo,
Henna Mitrunen.

KANSIKUVA

Mestarit ja kisällit
-hankkeesta tehtiin kesällä
Kulttuurirahastolle video
Kotkaniemessä Luumäellä.
Kuva: Anna-Maija Halme.

Waasa Graphics Oy
ISSN: 1799-276
ISSN-L: 1799-2761

Mistä sie olet pois?

Oli mukava tavata moni teistä Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä Rovaniemellä. Kohtaamiset, keskustelut ja yhteiset elämykset innostivat kotiseutuväkeä. Tapahtuman sijoittuminen Rovaniemi-viikolle ja Jutajaisten aikaan toi vielä lisää runsautta ja monipuolisuutta ohjelmaan. Myös keskustelukammareita oli aiempaa enemmän. Teema Mistä sie olet pois ja keskustelukammareiden aiheet tukivat toisiaan ja punoivat kiinnostavan punaisen langan keskusteluille ja koko tapahtumalle.

Teeman kysymys sai itse kunkin pohtimaan omaa vastausta ja mitä kaikkea kysymykseen liittyy. Minkä paikan koen kodikseni, keitä läheisiä on jäänyt entiselle kotiseudulle, miten voisi kuulua useampaan paikkaan ja yhteisöön tai miltä tuntuu jättää kotiseutu pakon edessä.

Kammareissa aihe syventyi, kun keskusteltiin mm. uusien asukkaiden huomioimisesta, ympäristön muutosten vaikutuksista identiteettiin ja kylien kehittämisestä. Myös demokratian, kansalaisyhteiskunnan, osallisuuden, luottamuksen ja hyvinvoinnin vahvistamista kotiseututyön tavoitteena käsiteltiin yhteisissä keskusteluissa.

Vuosikokouksen julkilausuma on vuosittain kotiseutuliikkeen painokas viesti yhteiskunnalle. Rovaniemellä pidetty vuosikokous halusi tällä kertaa tuoda esille kotiseututyön sosiaalista kestävyyttä edistävät puolet. ”Kotiseututyö on kaikille avointa asukastoimintaa ja vaikuttamista. Vahva kotiseutusuhde, tunne kuulumisesta paikkaan ja yhteisöön sekä sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä ihmisten hyvinvoinnin ja tasa-arvoisen yhteiskunnan kannalta.” Suosittelen tutustumaan julkilausuman sisältöön tässä lehdessä ja jakamaan sen viestiä eteenpäin. Teksti on myös netissä.

Kalenterissa on jo merkintä Valtakunnallisista kotiseutupäivistä Kotkassa 8.–10. syyskuuta 2023. Ja seuraavana vuonna 2024 kotiseutuväki kokoontuu Vantaalle, jolloin Vantaan kaupunki täyttää 50 vuotta ja Kotiseutuliitto 75 vuotta.

Riitta Vanhatalo

Sisällysluettelo

**Yhteistyöhakuinen
Nivala-Seura
on Vuoden
kotiseutuyhdistys**

12

Kuva: Nivala-Seura.

**Euroopan kulttuuri-
perintöpalkinto
Mestareille ja kisälleille**

4

Kuva: A. Halme.

**Kulttuuriperintöä
kasiluokkalaisille**

8

Kuva: Nina Susi.

Väkevien paikallistunteiden juhla

24

Kuva: A. Halme.

7 Espoo juhlii uusia kansalaisiaan
11 Opastusta kotiseutuopetukseen
14 Kuortane, Järvenpää ja Vääksy
Vuoden kotiseututeos -finalistien
aiheena
16 Raatteen portti on Itä-Suomen
paikallismuseo 2022
17 Janne Vilkun juhla kirja kytkee
museologian kotiseutuyöhön

18 Hyvän korjauksen palkinto 2022
Sunilan Sisulle
20 Monia tapoja osallistua
Euroopan kulttuuriympäristöpäiviin
22 Metsäteollisuudesta vahva osa
kymenlaaksolaista identiteettiä
31 Meri yhdistää

Euroopan kulttuuriperintöpalkinto Mestarit ja kisällit -toiminnalle

Palkintolautakunnalta kiitosta yhteisestä suunnittelusta ja paikallisuudesta

Suomen Kotiseutuliiton Mestarit ja kisällit -toiminta on saanut Euroopan kulttuuriperintöpalkinnon.

Euroopan kulttuuriperintöpalkinnot eli European Heritage Awards / Europa Nostra Awards on Euroopan komission ja Europa Nostran yhteinen palkinto-ohjelma. Mestarit ja kisällit sai palkinnon koulutuksen ja taitojen sarjassa.

Palkinnon sai Suomesta tänä vuonna myös toinen hanke: Suomen kansallismuseo ja Säämeläismuseo Siida palkittiin vuonna 2021 tehdystä kulttuuriperinnön palauttamisesta eli repatriaatiosta.

Mestarit ja kisällit ovat ylisukupolvisia

toimintaryhmiä, joissa ikäihmiset ja nuoret kohtaavat tasa-arvoisina paikallisen kulttuuriperinnön äärellä. Mallin keskeinen idea on, että kaikki oppivat toisiltaan ja pääsevät hyödyntämään omia taitojaan.

”Tämä on hieno kunnianosoitus kaikille näille 30 Mestarit ja kisällit -toimintaryhmälle, jotka ovat jo toiminnassa tai aloittamassa toimintaansa”, hanketta Kotiseutuliitossa koordinoiva Riina Koivisto toteaa.

Toimintaan on jo osallistunut satoja lapsia, nuoria ja ikäihmisiä. Kotiseutu- ja kaupunginosayhdistykset, kunnat ja muut yhteisöt ovat perustaneet ryhmiä lähes jokaiseen maakuntaan Suomessa.

Vuonna 2022 palkittujen hankkeiden kuvastoa. Toisen rivin keskellä Mestarit ja kisällit -toimintaa. Euroopan kulttuuripalkinto-ohjelmaa rahoittaa EU:n Luova Eurooppa -ohjelma.

Suomalainen toimintamalli sopii muuallekin maailmaan

”Ylisukupolvinen ja jaetun oppimisen näkökulma on Mestarit ja kisällit -toiminnassa erityisen huomionarvoista. Arvostamme suuresti sitä, että valitut toiminnan kohteet ovat kiinteästi juurtuneita ja merkityksellisiä yhteisöille ja että toiminta on suunniteltu yhdessä. Koska toiminta perustuu vahvaan metodologiaan ja joustavuuteen toiminnan kohteiden valinnassa, tätä mallia voidaan kopioida ja hyödyntää muualla varsin helposti, ja siitä voi tulla merkityksellinen yhteisöille joka puolella Eurooppaa”, palkintolautakunta painottaa perusteluissaan.

”Niin ikäihmiset kuin nuoret jakavat paikallisia kulttuuriperintötietojaan ja taitojaan sekä muuta osaamista. Nuoret voivat lisäksi auttaa ikäihmisiä esimerkiksi digitaalisten välineiden, kuten sosiaalisen median käytössä”, Riina Koivisto lisää.

Palkintokohteita juhlittiin 26. syyskuuta Prahan valtionoopperassa järjestettävässä palkintojuhlassa, jossa julkistettiin kilpailun

Toimintaryhmät 2022

Mestarit ja kisällit -toimintaryhmien paikkakunnat tänä vuonna. Joissakin kunnissa on useita toimintaryhmiä. Monissa muissakin maakunnissa on ollut aiemmin ryhmiä.

Etelä-Karjala: Luumäki

Etelä-Pohjanmaa: Kauhava

Kainuu: Sotkamo

Keski-Pohjanmaa: Kokkola

Keski-Suomi: Hankasalmi, Toivakka

Kymenlaakso: Kotka

Lappi: Rovaniemi

Pirkanmaa: Tampere

Pohjois-Pohjanmaa: Kärsämäki, Pudasjärvi

Pohjois-Savo: Lapinlahti, Leppävirta,

Rautalampi, Pielavesi, Keitele, Maaninka

Päijät-Häme: Iitti, Lahti

Satakunta: Eura, Rauma, Säkylä

Uusimaa: Espoo, Helsinki, Lohja, Vantaa

pääpalkintojen eli Grand Prix'n sekä yleisön suosikkikohteen ja näiden myötä 10 000 euron rahapalkinnon saajat.

Suomessa järjestetään marraskuussa erillinen tapahtuma, jossa paikallistoimijat pääsevät mukaan juhlistamaan voittoa.

Euroopan unionin ja Europa Nostran yhteistä palkinto-ohjelmaa rahoitetaan EU:n Luova Eurooppa -rahoitusohjelmasta.

Mestarit ja kisällit -ryhmiä on ollut toiminnassa Suomessa syksystä 2018 asti. Hanketta rahoitti aluksi Suomen Kulttuurirahasto, ja rahoitusta on sittemmin jatkanut opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kuva: Jaakko Blomberg.

Mestarit ja kisällit -toimintaa Pasilassa.

Oopperalaulaja Cecilia Bartolista Europa Nostran puheenjohtaja

Oopperalaulaja Cecilia Bartoli on valittu Europa Nostran uudeksi puheenjohtajaksi viiden vuoden kaudelle.

Bartoli on merkittävä laulaja ja taiteellinen johtaja. Tammikuussa 2023 hän aloittaa Monte Carlon oopperan johtajana.

Bartoli on saanut uransa aikana viisi Grammy-palkintoa. Hänen nimeään kantava säätiö tuo nuorten lahjakkaiden muusikoiden esityksiä suuren yleisön ulottuville oman levymerkin avulla.

Kuva: Emanuele Scorzelletti.

Cecilia Bartoli
Riminin
historiallisessa
keskustassa
Italiassa.

Espoo juhlii uusia kansalaisiaan

Kuva: Margit Lindholm.

Kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä ja kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja Maria Guzenina Kansalaisuusjuhlassa Espoon Sellosalissa vuonna 2018. Kuvaaja: Margit Lindholm / Elido Oy.

Teksti: Virpi Pakkala ja Katja Koskela

Espoon kaupunginjohtaja Jukka Mäkelän isännöimä kansalaisuusjuhla järjestettiin tänä vuonna 28. elokuuta Dipolissa, Otaniemessä.

Kansalaisuusjuhla on osa Espoo-päivää, asukkaiden yhteistä juhlaa ja suurinta vuositaitaista kaupunkitapahtumaa. Pitkä korona-aika esti kokoontumiset, mutta nyt mukaan on kutsuttu kaikki vuosina 2019, 2020 ja 2021 Suomen kansalaisuuden saaneet täysi-ikäiset espoolaiset.

Kaupungin kansainvälinen toiminta on lisääntynyt merkittävästi viime vuosikymme-

niltä. Espoossa oli vuoden 2022 alussa noin 60 000 vieraskielistä asukasta. Vuonna 2021 päättyneellä valtuustokaudella vieraskielisten espoolaisten asukasmäärä kasvoi vuodessa keskimäärin yli 3 600 hengellä.

Espoo-tarinassa, kaupungin strategiassa, valtuusto on nostanut esiin periaatteen, jonka mukaan ”jokainen Espoossa asuva on espoolainen”. Yksi valtuustokauden tavoitteista on olla ”Suomen paras kotouttaja”.

Maksutonta kulttuuriohjelmaa

Uudistettu Espoo♥Kansalainen -ohjelma starttasi elokuussa. Ohjelmassa tarjotaan Suomen kansalaisuuden saaneille espoolaisille lahjana maksuttomia kulttuuri- ja liikuntaetuja, kuten konsertteja, museovierailuja ja uimahallikäyntejä. Edun saajia ovat vuosina 2020–2021 Suomen kansalaisuuden saaneet espoolaiset.

Ohjelma aloitettiin vuonna 2017 Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi, ja sitä on kehitetty monialaisesti ja yhteistyössä uusien kansalaisten kanssa. Tavoitteena on tehdä Espoon kaupungin vapaa-ajan palveluita tutuiksi sekä kuulla eri kulttuuritajustoja edustavilta osallis-
tujilta arvokasta palautetta palveluiden kehittämiseen.

Espoo ♥ Kansalainen

www.espoo.fi/espookansalainen

Vinkkejä tulijoille:
HelloEspoo.fi

Kahdeksas-
luokkalaisia
taidetestaajia
vierailulla Aineen
taidemuseossa
viime syksynä.

Kuva: Nina Susi.

Kulttuuriperintöä kasiluokkalaisille

Teksti: Heidi Rantanen

Tänä syksynä Kajaanin vanhassa poliisitalossa, nykyisessä taidemuseossa kuhisee. Noin 470 kainuulaista kahdeksaluokkalaista saapuu tutustumaan valokuvaaja Jaakko Kilpiäisen näyttelyyn *Valkoinen haave*, joka esittelee suomalaista funkisarkkitehtuuria.

Vierailut ovat osa maailman suurinta taidearviointia ja suomalaista kulttuurikasvatussinnovaatiota, taidetestausta. Tämä Suomen Kulttuurirahaston vuonna 2017 alulle panema toimintamalli vie joka vuosi kaikki Suomen kahdeksaluokkalaiset kokemaan ja arvioimaan taidetta yhteen tai kahteen korkealaatuiseen taidekohteeseen. Vierailujen jälkeen nuoret arvioivat kokemansa elämykset sovelluksella, ja arviot julkaistaan Taidetestaajien verkkosivuilla.

”Taidekasvatuksen lisäksi taidetestausta on

kulttuuriperintökasvatusta. Vähintään yksi taidevierailu suuntautuu aina oman maakunnan alueelle”, kertoo Itä-Suomen taidelaitos- ja kouluyhteistyöstä vastaava koordinaattori Laura Pitkänen Suomen lastenkulttuurikeskusten liitolta.

Lukuvuonna 2022–23 vierailukohteena Kainuussa toimii Kajaanin taidemuseon lisäksi esimerkiksi Vaara-kollektiivin *MeMyself&I*-tanssiteos, jossa pohditaan oman identiteetin rakentumista.

On tärkeää tietää, mistä tulee

Kajaanin taidemuseon intendentti Sanna Ojanen kertoo, että taidetestausta kohteeksi valikoi-

Miten saada teinit puolelleen?

Taidetestaajat-koordinaattori Laura Pitkäsén vinkit siihen, miten saada teini-ikäinen yleisö innostumaan taiteesta ja kulttuuriperinnöstä esimerkiksi museovierailulla:

1. Vierailun pelillistäminen. Pelillistämistä voi tehdä helposti erilaisilla sovelluksilla, kuten Seppo.io tai Kahoot. Myös pakopelit ovat tykättyjä.

2. Itse tekemistä. Nuorista on kiva päästä itse esimerkiksi valokuvaamaan tai rakentelemaan. Huolehdi hyvästä ohjeistuksesta ja laadukkaista materiaaleista.

3. Kerro hyvä tarina. Esimerkiksi Sibelius-konsertissa nuorille kerrottiin tarinoita Sibeliuksen villistä nuoruudesta. Varmista, että tarinan sisältö koskettaa jollakin tavalla nuorten omaa kokemusmaailmaa.

4. Helppoja ryhmätehtäviä. Nuoret eivät välttämättä tykkää siitä, että joutuvat yksin esille. Helpot ryhmätehtävät ja joukkuekisat toimivat paremmin.

5. Vapaa-aikaa. Suurin osa nuorista toivoo museovierailuille ohjatun toiminnan lisäksi myös omaa vapaata kiertelyaikaa, jonka aikana saa rauhassa jutella omien kavereiden kanssa.

tui tänä syksynä Kilpiäisen näyttely, sillä sen ajateltiin soveltuvan parhaiten taidetestaajien ikäryhmälle. Lisäksi näyttely yhdistää upeasti kulttuuriperintöä ja taidetta. ”Vaikka Kilpiäinen on tavallaan tallentanut rakennusperintöä, hänen ottamansa kuvat ovat myös taiteellisesti hyvin ansiokkaita”, Ojanne toteaa.

Näyttelyssä on kuvia niin rajan taakse jääneen Karjalan alueella sijaitsevista suomenaikaisista funkisrakennuksista kuin vähemmän tunnetuista ja jopa unohtuneista rakennuksista, kuten osuuskaupoista ja hotelleista ympäri Suomea. Näyttelyssä on myös työransa tärkeimmät vuodet Kajaanissa viettäneen funkisarkkitehti Eino Pitkäsén elämäntyöstä kertova osuus.

”Kulttuuriperintö on osa jokaisen identiteettiä. On tärkeää tietää, mistä tulee”, Ojanne toteaa ja jatkaa: ”Ihmisen silmä tottuu helposti arkiseen ympäristöön. Tämä näyttely on hieno, koska se avaa kajaanilaistenkin silmät näkemään, että hei, täällä on oikeasti hienoja

rakennuksia. Esimerkiksi tämä taidemuseorakennus, joka toimi alun perin poliisitalona, on Pitkäsén tyylipuhtain funkisirakennus.”

Kartan kanssa jatkoille

Tänä syksynä Kajaanin taidemuseossa vierailvat taidetestaajat lähtevät näyttelykierroksen jälkeen vielä ”jatkoille” eli kartan ja opettajan kanssa bongailemaan muita Kajaanin ydinkeskustassa sijaitsevia funkisirakennuksia. Karttahaasteen kaltaiset toiminnalliset etko- ja jatkotehtävät ovat tärkeä osa Taidetestaajat-konseptia.

”Etkojen ja jatkojen tarkoituksena on valmista useita taiteen yleisönä kokemattomia yläkoululaisia taide-elämyksen vastaanottamiseen sekä sen aiheuttamien ajatusten ja tunteiden purkamiseen”, selittää koordinaattori Laura Pitkäsén Taidetestaajilta.

Ojanteen mukaan vierailun toiminnalli-

nen osuus on tärkeää myös toisinaan haastavan ikäryhmän kanssa toimiessa. ”Osa taidetestaajista on aidosti kiinnostuneita, mutta ryhmäpaineen takia sitä ei välttämättä voi näyttää. Osalle osallistuminen on vastentah-toista. Usein kuitenkin nekin, jotka osoittavat kierroksen aikana mieltään, innostuvat sitten, kun pääsevät itse tekemään!”

Mikä Taidetestaajat?

Taidetestaajat on Suomen suurin kulttuurikasvatusohjelma, joka tarjoaa kaikille Suomen kahdeksaslukkalaisille ja heidän opettajilleen 1–2 vierailua lukuvuodessa korkea-

laatuisten taiteen pariin. Kouluryhmille tarjotaan pääsyliput ja kuljetukset esimerkiksi teatteriin, konserttiin tai taidenäyttelyyn.

Toiminnan tavoitteena tarjota nuorille unohtumattomia taide-elämyksiä sekä työkaluja muodostaa kokemuksestaan perusteltu mielipide. Mitä mieltä he ovat kokemastaan? Lähtisivätkö he uudelleen?

Toimintaa koordinoi Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto ja sitä rahoittavat Suomen Kulttuurirahasto, Svenska kulturfonden sekä opetus- ja kulttuuriministeriö.

Heidi Rantanen on Taidetestaamisen viestinnän suunnittelija, Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto ry

Taidetestaajien tehtävänä on mm. pohtia kokemustaan ja lähtisivätkö he uudestaan tilaisuuden tullen.

Kuva: Nina Susi.

Opastusta kotiseutuopetukseen

Miun kotiseutu – Vinkkejä kotiseutukasvatukseen -oppaassa tuodaan esille pohjoiskarjalaisten kotiseutuyhdistysten tekemää kotiseutukasvatustyötä. Vinkkiosio sopii mainiosti inspiraation lähteeksi kotiseutuyhdistyksille joka puolella Suomea.

Kotiseutukasvatuksella välitetään tietoa kotiseudun kulttuuriperinnöstä ja -ympäristöistä sekä tuetaan paikallisidentiteetin syntymistä. Oppaan tarkoituksena on innostaa päiväkoteja, kouluja ja oppilaitoksia sekä muita toimijoita kotiseutukasvatukseen ja yhteistyöhön kotiseutuyhdistysten kanssa. Oppaan vinkit on kerätty eri puolilta maakuntaa.

Miun kotiseutu -hanke on toteutettu Pohjois-Karjalan kotiseutuyhdistysten liiton jäsenyhdistysten ja Pohjois-Karjalan museon yhteistyönä.

Hanketta ovat rahoittaneet Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Suomen Kotiseutuliitto Kotiseudulle-apurahoista.

Miun kotiseutu

Vinkkejä
kotiseutukasvatukseen

Reetta-Mari Kellokoski
Pohjois-Karjalan
kotiseutuyhdistysten liitto ry
2022

Lataa Miun kotiseutu -opas maksutta

[www.pkkotiseutu.fi/
miun-kotiseutu](http://www.pkkotiseutu.fi/miun-kotiseutu)

Oppaan periaatteet kotiseutukasvatukseen

- Toimintamme pohjautuu Suomen Kotiseutuliiton arvoihin, jotka ovat avoimuus, osallisuus, yhdenvertaisuus, paikallisuus, yhteenkuuluvuus ja kotiseuturakkaus
- Kotiseutukasvatus kuuluu kaikille. Se on ylisukupolvista ja yhdessä oppimista, luovuutta ja oppimisen iloa
- Jokainen on tervetullut toimintaamme omana itsenään
- Kotiseutukasvatusta tehdään nykyajan elävässä elämässä historiasta

ammentaen ja tulevaisuuteen
kestävästi suuntautuen

- Teemme aktiivisesti yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, tiedotamme toiminnastamme ja innostamme eri ikäisiä mukaan kotiseututyöhön
- Ylläpidämme perinteitä ja uudistumme ajan mukana
- Kotiseutukasvatuksella luomme yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia paikkakunnalle

Perinnepäivän hevosajelu Katvalassa.

Yhteistyöhakuinen Nivala-Seura on Vuoden kotiseutuyhdistys

Seura tekee paikallista televisio-ohjelmaa yhteistyössä kaupungin kanssa

Suomen Kotiseutuliitto on valinnut pohjoispohjanmaalaisen Nivala-Seuran Vuoden kotiseutuyhdistykseksi. Nivala-Seuran toiminta on erittäin laajaa ja monipuolista. Seura tekee paljon yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa jopa kansainvälisesti.

Seuralla on kotiseutumuseo kotieläinpihoineen, ja seura järjestää myös työnäytöksiä ja näyttelyitä. Lisäksi sillä on kotiseutuarkisto, jossa järjestetään avointen ovien tapahtumia.

Uutuutena seuralla on korona-ajan innovaationa syntynyt paikallinen televisio-ohjel-

ma N-studio, jota tehdään yhteistyössä Nivalan kaupungin kanssa.

”Seuran laaja-alaisen toiminnan perustana on verkostoituminen ja toimiva yhteistyö useiden pitkäaikaisten kumppaneiden kanssa”, kertoo seuran toiminnanjohtaja Jutta Ojala.

Kouluyhteistyön lisäksi nuoria viedään kulttuuriperinnön pariin kansainvälisen hankkeen avulla. Kulttuurinen kestävyys, lähimatkailun edistäminen, ympäristöselvityksen teko ja kestävä kehityksen periaatteet otetaan huomioon seuran toiminnassa.

Yhdistyksen toimintaa kehitetään jatkuvasti hanketoiminnan avulla, esimerkiksi palvelemaan entistä paremmin alueen matkailua.

Uusia tekemisen malleja

Kotiseutuliiton perusteluissa mainitaan myös, että julkaisutoiminnan sekä museo- ja kotiseutukistotyön lisäksi seura on rohkeasti kehittänyt uusia toimintamalleja ja uutta yhteistyötä.

Seuralla on monenlaisia paikallisia, alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiäkin hankkeita, ja sillä on niin QR-koodireittejä, elämyspaketteja kuin lähituotemyymälä.

”Nivala-Puoti tuo valikoiman kymmenien lähialueen pientuottajien tuotteita saman katon alle. Puodissa käydäänkin mieluusti tuliaisostoksilla, sillä täältä löytyy sellaista, mitä ei muualta saa”, Ojala huomauttaa.

Elämyspaketit kokoavat yhteen paikallisen retki- ja elämystarjonnan helmet niin ryhmämatkan kuin omatoimiretkenkin suunnittelijaa varten.

Nivala-Seuran järjestämät tapahtumat suunnataan lähtökohtaisesti koko perheelle. Nivalassa on uusi kulttuurikasvatussuunnitelma, ja kaikki Nivalan koululaiset vierailevat

Kuva: Nivala-Seura.

Kulttuuriperintöä Nivala-Seuran QR-koodireitillä.

museolla ikäryhmittäin.

Nuoria on aktivoitu kulttuuriperintötyöhön Youthful Heritage -hankkeessa, jonka yhteistyökumppanit tulevat Puolasta ja Romaniasta.

Teksti: Anna-Maija Halme

Hankematkalla Puolassa.

Kuva: Rita Kovács.

Kuortane, Järvenpää ja Vääksy Vuoden kotiseututeos -finalistien aiheena

Vuoden kotiseututeos -kilpailun finalistiksi on valittu kolme erilaista kotiseutukirjaa, jotka käsittelevät Kuortanetta, Vääksyä ja Bjarne Westermarckin merkitystä Järvenpäässä. Ritarikuntien kansleri Jussi Nuorteva julkistaa voittajan Turun kirjamessuilla lauantaina 1. lokakuuta.

Nokiottat – Kuortane ja kuortanelaiset 1860–1960
Teppo Ylitalo, Sulevi Riukulehto, Jaakko Mäntylä, Kuortaneen kunta 2021

Tuhat rautaa tulella – Bjarne Westermarck Järvenpäästä ja Suomea rakentamassa
Toimituskunta: Tuula Siltasari-Peltonen, Ritva Järvenpää, Sami Karhu ja Pauliina Jurmu, Bjarne Westermarckin perinneyhdistys 2021

Vääksy – kertomuksia kanavakylästä
Nousiainen, Reetta (toim), Ruokolainen, Ina; Sallamo-Lavi, Anuirmeli; Huovila, Leena; Puranen, Eero; Riihelä, Teemu & Niemi, Sari (kirjoittajat), Vanhan Vääksyn Kehittämisyhdistys ry 2021

Tervetuloa julkistustilaisuuteen!

Miten rakennamme virtuaalista kotiseutua? Jukka Hako haastattelee Jussi Nuortevaa ja Vuoden kotiseututeoksen tekijöitä Turun kirjamessujen Puisto-lavalla lauantaina 1. lokakuuta kello 15.10–15.50. Tilaisuus striimataan osoitteeseen www.facebook.com/Kotiseutuliitto.

Vuoden 2022
tapahtuman
poikkitaiteellinen
pääteema on
kuvataiteet.

turun kirja- messut

30.9.–2.10.2022

Olemme mukana!

Finalistit valitsi Suomen Kotiseutuliiton asettama raati. Raadin puheenjohtajana toimi historioitsija ja kotiseutukirjojen asiantuntija Jukka Hako Vantaalta ja jäsenenä Kansallisarkisto Oulun johtaja Vuokko Joki ja Kotiseutuliiton varapuheenjohtaja KM Anna-Maija Korhonen Tervosta.

”Kilpailuun tuli tänä vuonna paljon keskenään erilaisia ja korkeatasoisia teoksia”, Jukka

Hako kommentoi vuoden kirjasatoa.

Tietokirjailija ja folkloristiikan dosentti Lassi Saressalon asiantuntemusta hyödynnettiin esivalinnassa. Saressalo on kirjoittanut kaikista kilpailuun osallistuvista teoksista esittelyn Kotiseutuliiton nettisivujen Kirjamakasiiniin.

Teksti: Anna-Maija Halme

eMuseo
Koe kulttuurikohde
mobiilisti.

Astu sisään eMuseoon! Jokainen paikallismuseo, kävelyreitti ja käyntikohde ansaitsee tulla löydettyksi. Uudistuneessa eMuseo-mobiilipalvelussa sadat kiinnostavat kohteet ovat aina avoinna ja opas käytettävissäsi.

Raatteen portti on Itä-Suomen paikallismuseo 2022

Kunniamaininta Kuopion sotaveteraanimuseolle

Vuoden 2022 Itä-Suomen paikallismuseo on Suomussalmen Talvisotamuseo Raatteen Portti.

Tämän vuoden teemana olivat paikallismuseoiden näyttelyt: Kuinka museoiden näyttelyt kuvastavat paikallisuutta ja paikallisidentiteettiä? Millaisia paikallishistorian tapahtumia ne nostavat esiin ja millaisin keinoin? Millainen on toimiva, siisti ja ajankohtainen paikallismuseon näyttely?

Yleisölle 1992 avattu Talvisotamuseo Raatteen Portti -rakennettiin kertomaan Raatteen tien mottitaisteluista. Museon vieressä on 17 000 kivilohkareen monumentti, joka muistuttaa taisteluissa kaatuneista.

”On historian ivaa, että Raatteessa tuhoutunut puna-armeijan 44. divisioona oli alun perin koottu ukrainalaisista. Nyt samat ukrainalaiset taistelevat itsenäisyydestään Venäjän armeijaa vastaan”, huomauttaa valinnan tehnyt Kotiseutuliiton puheenjohtaja, museologian professori Janne Vilkuna.

Raatteen portin perusnäyttelyä. Opel Kadett vuodelta 1938. Auto on ollut tiettävästi talvisodan aikana Mikkelin Päämajan käytössä.

Kuva: Jarkko Kauppinen.

Museo jatkuu maastossa

Raatteen Portti -museon näyttelyt kertovat monipuolisesti Suomussalmesta ennen sotia, siviilien evakuoinnista ja rintaman maailmankuuluisiksi tulleista taisteluista. Museo ei rajoitu museorakennukseen, vaan laajenee ulos maastoon sekä edellä mainitulle kaatuneiden muistomerkillä että poluin entisille taistelualueille, missä on tapahtumista kertovia informaatiotauluja. Museon kotisivut ovat sekä suomeksi että englanniksi.

Suomussalmen kunta perusti museon, mutta vuonna 2019 kunta teki yhteistyösopimuksen museon ylläpidosta ja kehittämisestä kauhavalaisen yksityisyrittäjä Reima Haapojan kanssa.

”Museo on erinomainen esimerkki julkisen ja yksityisen tahon yhteistyöstä”, Vilkuna toteaa.

Kunniamaininta Kuopioon

Itä-Suomen paikallismuseo -kilpailun kunniamaininnan saa voittajan näyttelyaihetta sivuava eli vuosien 1939–1945 sotia esittelevä Kuopion vanhan kasarmialueen päävartiorakennuksessa oleva Kuopion Veteraaniperinne ry:n ylläpitämä Kuopion sotaveteraanimuseo. Sekin on hyvä esimerkki kahden erilaisen toimijan eli Kuopion kaupungin ja usean maanpuolustusjärjestön yhteistyöstä.

Teksti: Anna-Maija Halme

Juhlakirjan tekijät paljastivat teoksen juhlan kohteelle Jyväskylän yliopistossa jäähyväisluennon yhteydessä syyskuussa 2022.

Janne Vilkunán juhla-kirja kytkee museologian kotiseututyöhön

Suomen Kotiseutuliitto ja Jyväskylän yliopisto onnittelevat lämpimästi Janne Vilkunaa, joka jättää työnsä museologian professorina, ja julkaisevat hänen ansiokkaan uransa kunniaksi teoksen Maassa, puussa ja ilmassa.

Vilkuna on toiminut Kotiseutuliiton puheenjohtajana vuodesta 2013 alkaen ja sitä ennen varapuheenjohtajana sekä valtuuston asiantuntijajäsenenä.

**Tilaa teos
nettikaupasta**

[www.kotiseutuliitto.fi/
kauppa](http://www.kotiseutuliitto.fi/kauppa)

Kirja sisältää 19 artikkelia liittyen Vilkunán työn ja harrastusten eri teemoihin. Kirjoittajat ovat eri alojen asiantuntijoita, tutkijoita, opettajia, professoreita Suomesta ja Norjasta.

Artikkeleissa kerrotaan kotiseututyöstä sen alkujuurilta aina nykyilmentymiin saakka. Kirjassa kerrotaan esineistä, jotka kertovat jotain olennaista meistä ihmisinä, miten linnavuoren rinteén jäädytyskoe liittyy arkeologiaan ja Ural-moottoripyörä museologiaan.

Keski-Suomen historian kautta siirrytään yliopistolaitoksen vaiheisiin ja opitaan, millaiseksi “kynärpäiden käyttäjien, selkään puukottajien ja tiedepoliittisten kähmijöiden pesäksi” yliopisto 1700-luvulla Turussa muodostui.

Kollegat kertovat lisäksi Jyväskylän yliopiston museologian oppiaineen kehityksestä ja Janne Vilkunán roolista siinä.

Kirjan ideana on toimia Janne Vilkunán ystävien ja läheisten kirjallisena kukkakimpuna. Kimppu on värikäs, ja sen sitoo yhteen rakkaus yhteisiä juuriamme kohtaan.

Kirjaa on mahdollista tilata painettuna ja se on saatavissa myös sähköisenä versiona.

Hyvän korjauksen palkinto 2022 Sunilan Sisulle

Seurantaloasiain neuvottelukunta jalkaa joka toinen vuosi erityisen hyvin korjatulle seurantalolle Hyvän korjauksen palkinnon. Tänä vuonna palkinto myönnettiin Sunilan Sisu ry:lle Sunilan Pirtin korjauksesta.

Neuvoittelukunnan asettama raati perusteli palkinnon myöntämistä seuraavasti: ”Sunilan pirtti on onnistuttu pelastamaan lähes purkukuntoisesta rappiorakennuksesta eläväksi kyläkeskukseksi. Korjaustyöt on alusta lähtien erinomaisesti suunniteltu ja yhteistyö alueellisen vastuumuseon kanssa on ollut aktiivista. Korjauksissa on ollut hyvä ymmärrys siitä, miten vanhoja materiaaleja käytetään ja säilytetään.”

Alvar Aallon suunnittelemia osia

Talo rakennettiin vuonna 1901 alun perin Sunilan sahayhteisön palokunnantaloksi. Toiminta muuttui talolla 1930-luvulla ja samoilta ajoilta on peräisin myös Alvar Aallon kädenjälki Pirtissä. Rakennusta laajennettiin Aallon suunnittelemissa vanhasta osasta selvästi poikkeavilla lisäosilla muun muassa vastaamaan urheilutoiminnan kasvavia tarpeita.

Sunilan Pirtti oli 2000-luvun alussa saanut edelliseltä omistajalta purkutuoimion, mutta vuonna 2003 Sunilan Sisu hankki Pirtin omistukseensa ja aloitti perustavanlaatuisen

”Sunilan pirtti on onnistuttu pelastamaan lähes purkukuntoisesta rappiorakennuksesta eläväksi kyläkeskukseksi. Korjaustyöt on alusta lähtien erinomaisesti suunniteltu.”

kunnostustyön, joka on kestänyt näihin päiviin asti.

Pirtissä on muun muassa uusittu huopakatto, korjattu lähes kaikki sisäseinät ja ikkunat, salin lattia korjattu, eristykset uusittu, vessat korjattu ja esteettömät wc:t rakennettu, julkisivu maalattu useaan kertaan, rakennettu aita suojaamaan pirttiä, tehty parkkipaikka ja tie sekä viheristutukset.

Rakkaus pirttiä kohtaan kasvoi jo lapsuudessa

”Miksi Sisu lähti tähän jopa mahdottomana pidettyyn projektiin, on monia mietityttänyt. Perusnäkemys on, että johtokunta, joka päätti Pirtin ostamisesta, oli itse pienestä pitäen käynyt Pirtillä ja rakkaus Pirttiin osittain sokaisi rakennuksen huonon kunnon. Hyvä niin!”, Sunilan Sisun Tuki ry:n puheenjohtaja Lasse Mustonen pohtii.

Suurin työ on tehty, mutta kunnostus jatkuu. Alvar Aallon suunnittelema kahvio ja aula on tarkoitus tehdä näyttelytilaksi. Urheiluseuran ollessa kyseessä liikuntatoiminta on korostunut, mutta juhla-, kokoontumis- ja näyttelytilat tekevät talon käytöstä monipuolista. Sunilan Sisulla on tarkoitus edelleen parantaa talon energiatehokkuutta ja pyrkiä pääsemään irti öljylämmityksestä.

Hyvän korjauksen palkinnon lisäksi Neuvottelukunta myönsi kolme kunniainnintaa. Kunniainninnat osoitettiin Djupsund-Lövsund-Teugmo Byarädille kylätalo Byagårdenin korjauksesta, Hankasalmen Kotiseutuyhdistykselle kotiseututalo Hallantuvan korjauksesta ja Tarvasjoen Nuorisoseuralle nuorisoseurantalo Vuorilinnan korjauksesta.

Teksti: Kalle Nikander

Sunilan Pirtti 2003 ja 2021.

Kuva: Lasse Mustonen.

Kuva: Timo Vesterinen.

Kulttuuriympäristöpäivät

Kuva: Riku Lumiaro.

Monia tapoja osallistua Euroopan kulttuuriympäristöpäiviin

Lasten ja nuorten kilpailu sekä maisemapäivä ovat osa syksyn ohjelmistoa

Euroopan kulttuuriympäristöpäivien tapahtumakokonaisuus tunnetaan kenties parhaiten jokasyksyisestä tapahtumavii-kosta, jolloin kulttuuriympäristöä juhlistetaan ympäri Eurooppaa erilaisissa tapahtumissa ja tempauksissa. Euroopan kulttuuriympäristöpäivät on monimuotoinen tapahtumakokonai-suus ja voit olla osallisena monin eri tavoin.

huomiota siihen, että maisemat ovat olennai-nen osa kaikkien kulttuuriperintöä, identiteet-tiä, hyvinvointia ja elinympäristön laatua sekä monimuotoisuutta. Kansainvälistä maisema-päivää vietetään kaikissa Euroopan neuvoston maisemayleissopimukseen kuuluvissa maissa.

Kansainvälinen maisemapäivä 20. lokakuuta

Kansainvälistä maisemapäivää vietetään vuosittain 20. lokakuuta. Päivä liittyy eu-rooppalaiseen maisemayleissopimukseen, jonka tavoitteena on hoitaa ja suojella kai-kenlaisia maisemia. Maisemapäivä on osa kulttuuriympäristöpäivien viettoja ja tänä vuonna päivää vietetään kuudetta kertaa.

Maisemakävelyt tai maiseman muutoksen valokuvauskävelyt ovat hyvä tapa viettää osal-listua. Maisemapäivällä halutaan kiinnittää

**Kulttuuri-
ympäristöpäivät**

kulttuuriymparistopaivat.fi

Sagalundin museon Itämeripurjehdus.

Kulttuuriympäristön tekijät

Kulttuuriympäristön tekijät, Young European Heritage Makers, on lapsille ja nuorille suunnattu kilpailu, jossa tutkitaan omaa kulttuuriperintöä ja sen eurooppalaisia ulottuvuuksia.

Vuoden 2022 kilpailussa pohditaan, mitä on eurooppalainen ja kestävä kulttuuriperintö. Entä mitkä piirteet kulttuuriperinnössä ovat paikallisia, ja mikä on yhteistä muun Euroopan kanssa? Teemoja esittelevä kilpailutyö voi olla lyhyt video tai kuvallinen esitys, joihin on yhdistettynä tarina.

Kulttuuriympäristön tekijät -kilpailuun voivat osallistua alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten ryhmät, joita ohjaa aikuinen mentori, kuten opettaja tai muu kasvattaja. Kilpailuaikaa on 20. joulukuuta asti.

Euroopan laajuisen Young Heritage Makers -kilpailun voittajat saavat osallistua yhteiseen, verkkotapahtumana järjestettävään palkintotilaisuuteen. Voittaneet kilpailutyöt pääsevät mukaan myös näyttelyyn Ranskan Strasbourgiin.

Ensi vuonna elävä perintö

Euroopan kulttuuriympäristöpäiviä on tänä vuonna juhlistettu jo sadoissa tapahtumissa,

myös syyskuisen tapahtumaviikon ulkopuolella. Teemat vaihtelevat vuosittain ja vuonna 2023 Euroopan kulttuuriympäristöpäiviä juhli-taan teemalla elävä perintö. Kokonaisuuteen liittyviä tapahtumia voi järjestää myös pitkin tulevaa vuotta.

Tuleville tapahtumajärjestäjille järjestetään infotilaisuus keskiviikkona 5. lokakuuta kello 9–10. Tilaisuudessa kerrotaan lisää elävän perinnön teemasta ja tapahtumakonaisuudesta. Etätilaisuutena järjestettävään kahvipaussiin ovat tervetulleita kaikki kiinnostuneet.

Teksti: Riina Koivisto

Tervetuloa etäkahvipaussille!

Euroopan kulttuuriympäristöpäivien etäkahvipaussilla 5. lokakuuta kello 9–10 suunnataan katseet vuoden 2023 teemaan Elävä perintö. Tervetuloa kuulemaan lisää! Ilmoittaudu mukaan: www.lyyti.fi/reg/Elava_perinto_2023_info

Kotiseututyö Kymenlaaksossa

Metsäteollisuudesta vahva osa kymenlaaksolaista identiteettiä

Teksti: Laura Lehtinen

Mitä tulee mieleen Kymenlaaksosta? Kymijoki, tehtaat, Repovesi, Tykkimäki, Vellamo, mökkeily? Vai ei mitään?

Kymenlaaksossa juhlietaan metsäteollisuuden 150-vuotista historiaa. Metsäteollisuusyritykset syntyivät vuolaan Kymijoen varrelle hyvien kulkuyhteyksien päähän. Metsäteollisuus on vaikuttanut voimakkaasti Kymenlaakson kasvuun ja kehittymiseen. Se auttoi nostamaan koko pohjoisen maan suurempaan tietoisuuteen. Nyt metsäteollisuudesta halutaan entistä vahvempi ja myönteisempi osa kymenlaaksolaista identiteettiä.

Teollisen puunjalostuksen voi katsoa alkaneen Kymenlaaksossa vuonna 1872, jolloin perustettiin mm. Verlan ja Inkeröisten puuhiomot, Kymin ja Kuusankosken paperitehtaat sekä Kotkan Norjan saha. Patruunoiden tehtaista Kymijoen varrella kasvoi metsäteollisuuden kansainvälinen menestystarina.

Yhteinen juhla *Kymenlaakson ihme - metsäteollisuutta 150 vuotta* syntyi verkostoyhteistyönä. Mukaan tapahtumien järjestämiseen on kannustettu yhteisöjä, kuntia ja yhdistyksiä. Kotkan ja Kouvolan kaupungit sekä Kymenlaakson liitto ovat tukeneet juhluvuoden koordinaatiota.

Verkostotyötä koordinoi Xamkin Luovien alojen tutkimusyksikkö, joka on tuonut eri osapuolet yhteen, koonnut ohjelmiston ja

Juhlavuodesta tilaisuus kotiseutuyhpeiden kohottamiseen

Juhlavuosi on oiva tapa koota joukot eri aloilta yhteisen asian pariin järjestämään ohjelmaa ja sitä kautta vahvistamaan kotiseutuyhpeyttä ja yhteisöllisyyttä.

Yhdistävän teeman avulla saa myös innostettua mukaan uusia toimijoita sekä luotua uudenlaista yhteistyötä ja verkostoja. Kymenlaakson ihme -juhlavuodessa inspiraationa toimi onnistunut Suomi 100 -kokonaisuus.

Kymenlaaksossa on keskusteltu pitkään maakunnan vahvuuksista ja ominaispiirteistä. Mistä meidät tunnetaan? Kotiseututyössä kannattaa vahvistaa jotain olemassa olevaa ja luoda sen pohjalta uutta toimintaa – ja tässä tarvitaan laajan joukon yhteistyötä.

tehnyt viestintätoimenpiteitä. Korkeakoulun eräs tehtävä on aluekehittäminen – ja mikä paremmin sopisikaan koko laakson kattavaksi teemaksi kuin metsäteollisuus.

Kymenlaakson ihme pyrkii tuomaan aiheen lähemmäs ihmistä ja herättelemään paikallisia huomaamaan oman maakuntansa historia ja hienous. Metsäteollisuuden historia tekee kymenlaaksosta ainutlaatuisen maakunnan. Haluamme vahvistaa alueen identiteettiä, tuoda esiin historian merkkejä nykypäivässä ja kehityskulkujen positiivisia vaikutuksia.

Tapahtumia taiteesta teollisuushistoriaan

Juhlavuosi on näkynyt erilaisina tapahtumina eri puolella maakuntaa. Aihetta on käsitelty ilahduttavan monipuolisesti taiteesta teollisuushistoriaan. Tehtaat pitävät avoimia ovia, paikallinen kahvila paahtoi nimikkokahvin, Kouvolan matkailuoppaat ovat järjestäneet

teemallisia opastuskierroksia, paikallinen yrittäjä veneretkiä Kymijoella.

Kuusankosken entisellä tehdasalueella esitettiin Jouni Sjöblomin kansanooppera Paperimyllyläri, Kouvolan teatterissa on syyskuussa Iira Halttusen uuden näytelmän Ihan metsässä ensiesitys. Vellamo ja Verla panostivat uusiin juhlavuoden näytelyihin ja järjestävät museoissa oheisohjelmaa. Kymenlaaksosta kerätyistä neulegraffiteista on myöhemmin syntymässä yhteisöllinen taideteos. Stora Enso julkaisi Anjalankosken tehtaiden historiikin.

Entä mikä on Kymenlaakson tulevaisuus? Verkostohaastatteluiden perusteella tulevaisuus on valoisa, sillä kotimaan matkailun potentiaali, kaunis luonto, digitalisaatio, metsäteollisuuden, biopohjaisten tuotteiden ja logistiikan innovaatiot, kasvavan pääkaupunkiseudun läheisyys ovat Kymenlaakson valtteja matkalla kohti kansainvälistä osaamiskeskittymää.

Juhlavuosi jatkuu vuoden 2022 loppuun ja uusia tapahtumia lisätään koko ajan ohjelmistoon. Myös verkostoyhteistyötä Kymenlaakson kehittämisen parissa pyritään jatkamaan. Kannattaa seurata Kymenlaakson ihmettä! Toivottavasti tämän vuoden jälkeen Kymenlaakso muistetaan tulevaisuuteen katsovana metsäteollisuuden maakuntana.

*Laura Lehtinen on TKI-asiantuntija
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa*

Kymenlaakson ihme

[www.facebook.com/
kymenlaaksonihme](https://www.facebook.com/kymenlaaksonihme)

kymenlaaksonihme.fi

Väkevien paikallistunteiden juhla

Koko Rovaniemi juhli juuriaan, moninaista kulttuuriaan, historiaansa ja asukkaitaan, kun Valtakunnalliset Kotiseutupäivät vietettiin kaupungissa syyskuussa.

Kotiseutupäivien tähtiesiintyjä olivat tänä vuonna mm. elokuvaohjaaja Joonas Berghäll, laulaja-lauluntekijä Jaakko Laitinen, rap-artisti Ailu Valle, r&b-artisti Rosa Coste ja monialainen taiteilija Tommi Liimatta.

Tapahtumaan osallistui satoja kotiseutuasiantuntijoita ja harrastajia eri puolilta Suomea sekä huomattava määrä rovaniemeläisiä.

Paikallisia runsain joukoin retkillä, keskusteluissa ja Sadonkorjuumarkkinoilla

Paikallisia vetivät mukaansa esimerkiksi Pöykkölän museoalueella järjestetyt Sadonkorjuumarkkinat, jotka toimittivat tänä vuonna Kotiseutupäivien vakio-ohjelmassa olevien Kotiseutumarkkinoiden virkaa. Myös esimerkiksi Tommi Liimatan vetämä bussikierros Absoluuttinen nollapiste -yhtyeensä ja filmiensä maisemissa veti mukanaan paikallisia kotiseututunnelmointiin.

Kulttuuripiknikki ulkoilmamusiikin ystäville.

Jouni Porsanger Rovaniemen kaup.

Lapin vahvuudet esitysten kohteena

Vahvoja paikallistunteita herättelivät Liimatan lisäksi elokuvaohjaaja Joonas Berghäll ja Soile Veijola, matkailun kulttuurintutkimuksen professori Lapin yliopistosta. Berghäll korosti Lapin mahdollisuuksia kansainvälisenä elokuvanteon paikkana. Veijola puolestaan toi esiin Rovaniemen yleisessä käytössä olevia luontoalueita, joita kaupun-

Joonas Berghäll liikutti monet kyyneliin kertomuksellaan, miksi ja miten hän palasi Helsingistä takaisin Lappiin Louen kylään Tervolassa.

gin kannattaa vaalia - vaaliakseen näin asukkaiden ja tulokkaiden kotiseuturakkauden tunteita.

lisuus- ja tiloustilanteessa sekä demokratian vahvistamisessa.

Demokratia ja globaalit kestävyuden kysymykset keskusteluiden aiheina

Rovaniemen Kotiseutupäivillä oli tavallista-kin lukuisampia mahdollisuuksia keskustella kotiseutuun, kansalaistoimintaan ja kulttuuriperintöön liittyvistä kysymyksistä. Keskustelukammareita järjestettiin kymmenen ja niihin osallistui kuhunkin parhaimmillaan useita kymmeniä keskustelijoita. Kammareissa pohdittiin mm. kestävä kehityksen linkkejä kotiseututyöhön, Kemijoen lohien häviämisen merkitystä ihmisille sekä kotiseututyötä Euroopan muuttuneessa turval-

Jaakko Laitinen esiintyi useassa päivien tapahtumassa.

Jouni Poranger Rovaniemen kaupunki.

Avajaisissa museo ja tiedekeskus Arktikumissa esiintyi Meri Nikula Juuret-performanssilaa, jonka rekvisiittana hän käyttää kuivuneita havunoksia äitinsä perintömetsästä.

Tommi Liimatta esitteli omia ja Absoluuttinen nollapiste -yhtyeensä kotikulmia bussiretkellä.

Muistoja menetetystä kotiseudusta

Kulttuurikeskus Korundissa nähtiin ensi-illassa Siina Toimelan ja Julius Sarajärven *Tumman laineen rannat – Hukutettujen kylien tarina*,

joka kertoo Lokan ja Porttipahdan tekojärvien alle jääneistä 600 ihmisen kodeista ja kotinsa, maisemansa ja metsäpolkunsu menettäneiden ihmisten muistoista kansantanssi- ja -musiikkiryhmä Siepakoiden esittämänä.

Teksti: Anna-Maija Halme

Kuva: Anna-Maija Halme.

Aino-Maija Niemelälle ja Mikko Perkolle Kotiseutuliiton korkein tunnustus

Kuortanelaiselle Aino-Maija Niemelälle ja espoolaiselle Mikko Perkolle on myönnetty Kotiseututyön ansiomitali, joka on Kotiseutuliiton korkein tunnustuksen osoitus.

Kotiseututyön ansiomitalin myöntäminen edellyttää saajalta maakunnallisia tai valtakunnallisia ansioita kotiseututyössä tai erittäin

merkittäviä ansioita paikallisessa kotiseututyössä. Mitaleja jaetaan kerran vuodessa.

Mitalit luovutettiin lauantaina 10. syyskuuta osana Valtakunnallisia kotiseutupäiviä järjestetyssä juhlagaalassa Rovaniemen Lapia-talolla, joka on Alvar Aallon suunnittelema teatteri- ja kongressikeskus.

Kotiseututyö vahvistaa sosiaalista kestävyyttä

Suomen Kotiseutuliitto ja sen noin 850 jäsenyhteisöä edistävät toiminnallaan sosiaalista kestävyyttä.

Sosiaalisella kestävyydellä tarkoitetaan tasa-arvon ja hyvinvoinnin edellytysten turvaamista oikeudenmukaisesti. Sosiaalinen kestävyys mahdollistaa hyvän arjen ja merkityksellisen elämän kaikille yhteisön jäsenille sukupolvelta toiselle.

Elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa sosiaalista kestävyyttä ja toimivaa demokratiaa. Kotiseututyö on kaikille avointa asukastoimintaa ja vaikuttamista. Vahva kotiseutusuhde, tunne kuulumisesta paikkaan ja yhteisöön sekä sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä ihmisten hyvinvoinnin ja tasa-arvoisen yhteiskunnan kannalta.

Kotiseutu kuuluu kaikille. Samaan kotiseutuun mahtuu moninaisuutta ja erilaisia näkökulmia. Siksi on tärkeää, että sosiaalista kestävyyttä ja kaikkien yhteistä kotiseutua ovat rakentamassa kaikki: erilaisista taustoista tulevat ja eri-ikäiset, vanhat ja uudet asukkaat, maassa- ja maahanmuuttajat.

Vahva kotiseutusuhde ja osallisuus syntyvät oman ja yhteisen kulttuuriperinnön tunnistamisella ja arvostamisella. Etenkin vähemmistöille heidän oman kulttuuriperintönsä tunnistaminen, arvostaminen ja hyödyntäminen on tärkeää osallisuuden kokemuksen vahvistumisen kannalta.

Sosiaalisesti kestävä kotiseututyö rakentuu yhdessä oppimalla ja yhteisiä toimintatapoja kehittämällä. Tarvitsemme matalan kynnyksen yhteistä toimintaa ja kohtaamisia. Osallistuminen helpottuu tutustumisten myötä.

Yhteiseen kotiseututyöhön tarvitaan kaikkia, ja siihen ovat kaikki tervetulleita mukaan.

Kaikilla on oikeus kotiseutuun.

Vuosikokousosanottajia. Edessä Merja Tervo ja Ulla-Kirsikka Vainio Rovaniemen kaupungilta.

Uusia edustajia Kotiseutuliitossa

Uutena valtuustossa aloittivat lappeenrantalainen Jukka Kosonen, kotkalainen Hannu Marttila ja turkulainen Maija Palonheimo.

Kotiseutuliiton valtuustoon valittiin uudet Etelä-Karjalan, Kymenlaakson ja Varsinais-Suomen edustajat Kotiseutuliiton vuosikokouksessa Rovaniemellä lauantaina. Kokouksessa päätettiin uusista ja jatkavista valtuuston maakunnallisista edustajista ja asiantuntijajäsenistä. Ehdokkaat maakuntien edustajiksi on valittu keväällä järjestetyissä maakunnallisissa kokouksissa.

Uutena valtuustossa aloittivat Etelä-Karjalan edustajana lappeenrantalainen Jukka Kosonen, Kymenlaakson edustajana kotka-

lainen Hannu Marttila ja Varsinais-Suomen edustajana turkulainen Maija Palonheimo.

Asiantuntijajäseniksi valittiin turkulainen professori Helena Ruotsala Turun yliopistosta, helsinkiläinen Suomen Kuntaliiton erityisasiantuntija Päivi Kurikka sekä vantaalainen arkeologi Andreas Koivisto.

Kotiseutuliiton valtuustoon kuuluu puheenjohtaja ja 30 jäsentä. Valtuuston jäsenen toimikausi on kaksi vuotta. Puolet valtuustosta on kerrallaan erovuorossa.

Lähiajan toiminnan päälinjoiksi valittiin keskittyminen jäsenten tukemiseen, vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön, kestävyteen sekä talouden vahvistamiseen.

Teksti: Anna-Maija Halme

Vuosikokouksessa 2022 valitut edustajat

Etelä-Karjala: Jukka Kosonen
Kanta-Häme: Eeva Sahari
Keski-Pohjanmaa: Helena Anttiroiko-Mehtälä
Keski-Suomi: Marja-Liisa Rajaniemi
Kymenlaakso: Hannu Marttila
Lappi: Hilikka Oksala
Pohjanmaa: Kaj Höglund
Pohjois-Pohjanmaa: Tuula Aitto-oja

Päijät-Häme: Ilkka Murto
Uusimaa: Anne Mattila
Uusimaa (Helka): Elina Kultaranta
Uusimaa (Helka): Keijo Lehtikainen
Varsinais-Suomi: Maija Palonheimo

Yliopistot: Helena Ruotsala
Suomen Kuntaliitto: Päivi Kurikka
Kaupunkityö: Andreas Koivisto

Kotiseutuliiton ansiomerkkiä kannattaa hakea ajoissa

Suomen Kotiseutuliiton ansiomerkkiä luovutetaan kolmessa tasossa: kultainen, hopeinen ja pronssinen. Kaikkiin sisältyy kunniakirja. Hakijan tulee olla Kotiseutuliiton jäsen.

Päätökset kultaisen ja hopeisen ansiomerkin saajista tekee Kotiseutuliiton hallitus. Hakemukset tehdään kirjallisesti liiton toimistoon. Esitys tulee tehdä hyvissä ajoin ennen toivottua luovutusajankohtaa. Liiton hallitus käsittelee esityksiä kaikissa kokouksissaan, mutta hallitus ei kokoonnu kesällä.

Lisätietoa:

www.kotiseutuliitto.fi/jarjesto/huomionosoitukset/kotiseutuliiton-ansiomerkki

Sampo Suihkolle kamari-neuvoksen arvonimi

Kotiseutuliiton hallituksen puheenjohtaja Sampo Suihkolle on myönnetty tasavallan presidentin esittelyssä kamari-neuvoksen arvonimi.

Kotiseutuliitto onnittelee!

Livind-hankkeelle jatkoa

Kansainvälisen Livind-hankkeen rahoitus jatkuu kesään 2024 saakka. Hanke keskittyy elävään kulttuuriperintöön ja kestäväan kehitykseen ja se koostuu verkkotapahtumista, työpajoista, pilottikokeiluista ja tutkimusosiosta. Kotiseutuliitto on mukana Museoviraston vetämässä hankkeessa.

Ulkoministeriön myöntämän lisärahoituksen avulla hanke pystyy muun muassa tukemaan vahvemmin käytännön pilottikokeilujen toteuttamista yhdeksässä kumppanimaassa.

Lisätietoa:

www.museovirasto.fi/fi/ajankohtaista/livind-hankkeelle-jatkoa

Seuraa Kotiseutuliittoa somessa

Kotiseutuliiton toimintaa voi seurata mm. Facebookissa, Instagramissa, Twitterissä, Flickrssä ja Youtubessa nimellä Kotiseutuliitto tai @Kotiseutuliitto

Meri yhdistää

Teksti: Liisa Saarinen

Olen kuvassa Salon Halikonlahden rannalla. Savipeltojen värjäämää sisäsaariston merenlahtea ei juuri mereksi tunnista. Ilmassa on lahoavan kaislan tuoksua, jonka muistan lapsuuden veneretkiltä ja jota luulin lähes aikuisikääni asti meren tuoksuksi. Oman perheeni veneilyharrastuksen myötä olen oppinut, ettei puhdas meri oikeastaan tuoksu miltään, mutta lähestyvän rannan tunnistaa vaikkapa havumetsän tuoksusta.

Kun takanani näkyvää vesiväylää kulkee kymmenisen kilometriä merelle päin, jää oikealle Angelniemen Eselpään kylä. Sieltä oli kotoisin isoisäni äidin isoisä, joka syntyi 1826 ja kuoli 96-vuotiaana Kujanpään torpassa Halikonlahden pohjukassa, lähellä paikkaa, jossa kuvassa seison. Hänen kerrotaan tehneen veneen viimeisenä elinvuonnaan. Oma 1911 syntynyt isoisäni sai lapsena kuunnella virkeän isopappansa tarinoita seudulta. Sieltä juontavat varmasti monet kuulemani perimätiedot Salon seudulta lähes kahdensadan vuoden ja kuuden sukupolven takaa.

Juureni Halikonlahden rantoihin ja sen itäpuolen ikaiaikaiseen Uskelaan ovat minulle tärkeitä. Kävin nuorena asumassa opiskelupaikkakunnallani Turussa. Kotikuntani on silti aina ollut Salo. Olen tehnyt Salossa ja muualla Varsinais-Suomessa museotyötä yli 30 vuotta sekä lisäksi Salon alueen rakennusinventointityötä helsinkiläisessä ympäris-

tösuunnittelutoimistossa, silloinkin Salossa asuen. Nyt teen työtä paikallismuseoiden, kotiseutuarkistojen ja kulttuurimatkailun hyväksi Kotiseutuliitossa – edelleen enimmikseen Salosta käsin. Etätö mahdollistaa valtakunnallisen työn kiskaisematta juuriltaan.

Yhtä paljon kuin olen lujin juurin kiinnittynyt Salon seutuun ja sen menneisyyteen, kaipaen myös tuon selkäni takana avautuvan vesitien kautta omalle merellemme. Oikeastaan jo lapsena opin, että oikea meri alkaa vasta noin 30 kilometrin päässä tuosta kuvan paikasta, kun etelässä aukeaa kirkasvetinen Hangon läntinen selkä. Sen kimallus on nykyään kotiseutuani kesäviikonloppuina toukokuusta joskus loka-kuulle asti. Kesälomalla vie matka yleensä vielä kauemmas. Olemme rantautuneet veneellämme lähes kaikkiin Itämeren kolkkiin Kööpenhaminasta Tornioon.

Koen, että Itämeremme ei rajaa valtioita, vaan yhdistää niitä. Lempipaikkojani ovat Itämeren saaret. Niissä kaikissa on jotain hyvin omaperäistä ja samalla samankaltaista ja tunnistettavaa. Se voi olla kasvillisuus, maasto, meren pitkän historian näkyminen rannoilla tai elinkeinojen vaikutus. Monia pieniä saaria on suojannut niiden vaikeakulkuisuus. Silti saarelta toiselle on aina kuljettu. Paikannimissä näkyvät historian ja asutuksen vaiheet.

Tämä meri, sen saaret ja rannikot ovat kotiseutuani.

Kotiseutuliiton jäsenetuja

- Julkaisut: mm. Kotiseutuposti, Hilja-utiskirje, Kotiseutu-kirja
- Kotiseututyön merkityksen ja ilmentymien esille nostaminen valtakunnallisesti ja alueellisesti
- Koulutusta ja neuvoja yhdistystoimintaan, paikallismuseotyöhön ja kotiseutuarkistoille
- Ansiomerkit, palkinnot ja muut huomionosoitukset
- Tietoa liiton ja alan hankkeista sekä tapahtumista
- Jäsentilaisuudet: maakunnalliset kokoukset ja hankkeiden tilaisuudet
- Alennuksia tuotteista ja julkaisuista
- eMuseo-, jäsenrekisteri ja kotisivupalvelu edulliseen jäsenhintaan

Seuraava numero ilmestyy joulukuussa
Teema: Kulmat tutuiksi

Kuva: Tuomas Uusheimo.

**Suomen
Kotiseutuliitto**

4041 0822

Kalenteri

1.10.

Vuoden kotiseututeoksen
julkistus Turun kirjamessuilla

5.10.

Euroopan kulttuuri-
ympäristöpäivien kahvipaussi

6.10.

Livind-työpaja – elävä perintö ja
kestävä kehitys

7.10.

Mestarit ja kisällit -kahvipaussi

8.–9.10.

Lapin yhteisölliset talot
-seminaari ja -kiertoajelu

20.10.

Kansainvälinen maisemapäivä

28.–29.10.

Tietosuojakoulutus
kotiseutuarkistoille

LISÄTIETOA:

www.kotiseutuliitto.fi/tapahtumat